

Belgaysî'nin kaynaklarda adı geçen diğer bazı eserleri de şunlardır: *en-Nevâzî-lü'l-fıkhîyye*, *el-Makâmetü'l-firâkıyye*, *Tak'yîd 'alâ hadîsi "men kâme rama-zâne imânen ve'htisâben"*, *Tahmîsü Kaşîdeti Ümmî Hânî*², *Teşîru Kaşîdeti İbn Ebî Cemre fî hatmî Şahîhî'l-Bu-hârî*, *Manzûme fî aksâmî's-şavm 'alâ tarîkatî'l-üdebâ*³, *Manzûme fî ahkâ-lî'l-had*. Müellifin ayrıca *Edâ'ü'd-deyn fî birri'l-vâlideyn* (*Edâ'ü'l-hukûk fî zem-mî'l-ukûk*), *Fethu'l-mukletî'l-'amyâ*⁴ fî 'ademi imkânî'l-kimiyâ⁵, *Tehyîcü'l-hicâ li-heycâ'î'l-hicâ ve Hâşiye 'alâ Şerhî'l-Bennânî 'ale's-Süllem* gibi tamamlanamamış çalışmalarının yanı sıra İbn Hacer el-Askalânî'nin *Fethu'l-bârî'si*, Kastallânî'nin *İrşâdû's-sârî'si* ve Sübkî'nin *Cem'u'l-cevâmî'ci* gibi eserlere ta'likatı da vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Belgaysî, *İstidrâkû'l-felte 'alâ men kaşa'a bi-ka'fî hemzeti 'elbette'* (nşr. Abdülkâdir Ahmed Abdülkâdir, *Âfâku's-sekâfe ve't-türâs*, IX/33 içinde), Rabat 1422/2001, s. 167-191; Ahmed en-Nemîşî, *Târîhu's-şîr ve's-şu'arâ' bi-Fas*, Fas 1924, s. 102; M. Abbas el-Kabbâc, *el-Edebü'l-'Arabî fî'l-Mağribi'l-aşkâ*, Rabat 1347/1929, s. 16; Mahlûf, *Şeceretü'n-nûr*, I, 437, 438; Abdül-melik el-Belgaysî, *Teşnîfû'l-esmâ'*, Fas 1350, s. 1-52; Zirikî, *el-A'lâm*, I, 201; Kehhâle, *Mu'ce-mû'l-mu'ellifin*, II, 56; Muhammed b. Saîd es-Siddîkî, *İkâzû's-serire li-târîhi's-Şuveyre*, Dârül-beyzâ, ts. (Matbaatü Dârîl-kitâb), s. 134; Cîrârî, *Min A'lâmi'l-fikri'l-mu'âşır bi'l-'Udveteyn: er-Rabât ve Selâ*, Rabat 1971, I, 201, 230, 256; II, 41, 86, 205; a.mlf., *et-Te'lîf ve nehdâtühû bi'l-Mağrib fî'l-karnî'l-ışrîn min 1900 ilâ 1972*, Rabat 1406/1985, s. 64; İdrîs b. Mâhî el-Kaytûnî, *Mu'cemû'l-matbû'âtî'l-Mağribiyye*, Selâ 1988, s. 39-40; Abdüsselâm b. Abdülkâdir İbn Süde, *Sel-lû'n-nişâl li'n-niğâl bi'l-eshyâh ve ehli'l-kemâl: Fihrisü's-şüyûh* (nşr. Muhammed Haccî), Beyrut 1417/1997, s. 54-55; a.mlf., *İthâfû'l-mu'tâlî' bi-vefeyâtî a'lâmi'l-karnî's-sâlis 'aşer ve'r-râbî'* (nşr. Muhammed Haccî), Beyrut 1417/1997, I, 341; a.mlf., "el-Belgaysî", *Ma'lemetü'l-Mağrib*, Selâ 1411/1991, s. 1339-1340; İbrâhîm el-Vâfî, *ed-Dirâsâtü'l-Kur'âniyye bi'l-Mağrib fî'l-kar-nî'r-râbî' 'aşer el-hicrî*, Dârülbeyzâ 1420/1999, s. 204-205; İbrâhîm b. Abdullah el-Hâzîmî, *Mev-sû'atü a'lâmi'l-karnî'r-râbî' 'aşer ve'l-hâmis 'aşer el-hicrî fî'l-âlemi'l-'Arabî ve'l-İslâmî*, Riyad 1419, II, 600-602; Muhammed b. Ahmed el-Kânûnî, *Cevâhirü'l-kemâl fî terâcîmî'r-ricâl* (nşr. Allâl Rakûk v.dğr.), Rabat 2004, s. 54-60; Yûsuf Abdurrahman Mar'âşî, *Nesrû'l-cevâhir ve'd-dü-rer*, Beyrut 1427/2006, I, 159-160; Abdülhâfiz el-Fâsî, *Mu'cemû's-şüyûh: Riyâzû'l-cenne ev el-Müdhîşü'l-mu'trib* (nşr. Abdülmecîd Hayâlî), Beyrut 1424/2008, I, 103-105; İbn Zeydân, *İthâfû a'lâmi'n-nâs* (nşr. Ali Ömer), Kahire 2008, III, 121-122; Abdürrahîm Ehu'l-Arab, "et-Türâşü'l-lügavî el-Mağribî: Ahmed b. el-Me'mûn el-Bel-gaysî nemûzecen", *Âfâku's-sekâfe ve't-türâs*, VIII/32 (1421/2001), s. 94-104.

MUSTAFA IRMAK

BELVİRANLI, Ali Kemal

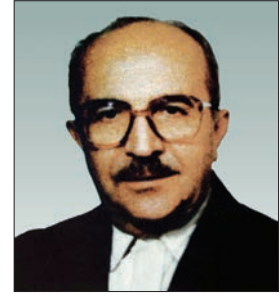
(1924-2003)

Kültür adamı, bestekâr ve doktor.

15 Kasım 1924'te Konya'da doğdu. Ailesi, babası Kaşıkçızâde İsmail Hakkı Efendi'nin köyü olan Konya Bozkır'a bağlı Belviran'a nisbetle Belviranlı soyadını aldı. İlk eğitimini babasından gördü. Kadir Şeyhzâde Ali Efendi ve İbrâhîm Efendi'den hıfzını tamamladıktan sonra 1944'te Konya Lisesi'ni bitirdi. Dinî ilimler alanında özel dersler aldı. Yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tamamladı (1949).

Öğrencilik yıllarından itibaren İstanbul'da aralarında M. Sami Ramazanoğlu, Hâsib Efendi, Abdülaziz Bekkine, Mehmet Zahit Kotku gibi şeyhlerin; Ömer Nasuhi Bilmen, Bekir Hâkî Efendi, Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı, Hasan Basri Çantay gibi âlimlerin; Nurettin Topçu, Necip Fazıl Kısakürek, İbnülemin Mahmud Kemal İnal ve Mahir İz gibi şair ve ediplerin olduğu sohbetlerde bulundu. Dinî müzik alanında Ali Üsküdarlı ve Sadettin Kaynak'tan faydalandı. Nisan 1951 – Nisan 1953 arasında yirmi dört sayı çıkardığı *İslâm'ın Nuru* dergisinde anılan şahsiyetlerin önemli bir kısmının yazı ve şiirleri yayımlandı. 1953'te Konya'ya döndü; bir yandan hekimlik mesleğini icra ederken diğer yandan kurucuları arasında yer aldığı Aydın Fikirler Kulübü başta olmak üzere çeşitli cemiyetlerde kültür ve sanat faaliyetlerinde bulundu. İstanbul'un kültür ve sanat ortamının Konya'ya taşınması için çaba gösterdi. İmam-Hatip Okulu ve Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencilerine yönelik özel Osmanlı ve müzik çalışmaları yaptırdı. Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti'nin yayın organı olan ve 1961-1979 yılları arasında yayımlanan Türkiye'de en uzun soluklu dergilerden biri olan *İslâm'ın İlk Emri Oku*'da makaleler yazdı. 1967-1973 yıllarında Londra'da meslekî çalışmalarının yanı sıra uluslararası İslâmî teşkilâtlarda aktif görevler üstlendi. Daha sonra Konya'ya dönerek hekimlikle birlikte kültür ve sanat faaliyetleri ve yayıncılıkla uğraştı. 14 Eylül 2003'te Konya'da vefat etti ve Hacı Fettah Mezarlığı'na defnedildi.

Ali Kemal Belviranlı başta Ali Ulvi Kurucu olmak üzere pek çok kişinin ilim ve kültür çevrelerinde daha iyi tanınmaları için çaba sarfetmiş, Ali Ulvi Kurucu'nun *İslâm'ın Nuru* dergisinde yayımladığı şiirleri derleyerek önce *Nurdan Sesler*

Ali Kemal Belviranlı

(Ankara 1957) ve ardından *Gümüş Tül ve Alevler* adıyla yayımlamıştır. Hasan Basri Çantay'ın *Kur'an-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm*'i ile Ömer Nasuhi Bilmen'in *Hukûk-ı İslâmiyye ve Istilâhât-ı Fikhiyye Kâmusu* adlı eserleri ve Mehmet Remzi Tepeler'in şiirlerinin (*Gözyaşları*) neşrine katkıda bulunmuştur.

Mûsiki nazariyatı konusunda kendini yetiştiren Belviranlı özellikle dinî mûsiki üzerinde yoğunlaşmıştır. Yûnus Emre, Mehmed Âkif Ersoy, Yaman Dede, Ali Ulvi Kurucu, Nuri Baş gibi şairlerin şiirlerinden ilâhî, salât, şûgul gibi formlarda bestelediği elli civarındaki eserinden yirmi beşi mûsiki mecmualarında yer almıştır. Ayrıca Kur'an-ı Kerîm'i güzel okuma, temel dinî bilgiler, Osmanlıca öğrenimi ve dinî mûsiki alanında bir kısmı başlangıç seviyesinde kalan eserler kaleme almıştır. Yayımlandığı dönemde ihtiyaca belli ölçüde cevap veren bu eserler arasında *Aruz ve Ahenk* (Konya 1965), çok okunan ve yayımlan *İslâm Prensipleri* (Konya, ts.), *Mûsiki Rehberi -Dinî Mûsiki-* (Konya 1975), *Osmanlıca Rehberi* (Konya 1976), *Cönk: İlâhîler ve Mevlid* (İstanbul 1978), *Tecvid* (Konya 1980), *Beyân'ül Hak (Sözün Doğrusu)* (İstanbul 1995), *Kur'an Rehberi* (Ahmet Gürtaş ile birlikte, İstanbul 1997) sayılabilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ali Ulvi Kurucu, *Hatıralar* (haz. M. Ertuğrul Düzdağ), İstanbul 2007, I, 42-43, 52; III, 234-235; Coşkun Yılmaz, "Bir Osmanlı Münevverinin Ardından", *Zaman*, İstanbul 28 Eylül 2003; Ömer Faruk Belviranlı, "Belviranlı, Ali Kemal", *Konya Ansiklopedisi*, Konya 2011, II, 78; <http://www.sanatmuziginotalari.com>.

MUSTAFA SABRİ KÜÇÜKBAŞCI

BENZING, Johannes

(1913-2001)

Türkolog ve Altayist.

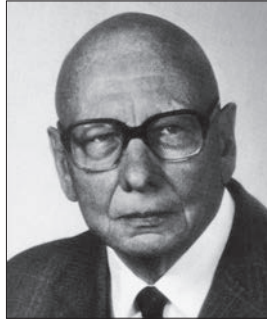
13 Ocak 1913'te Güney Almanya'da Schweningen'de doğdu. Orta öğreniminden sonra birkaç yıl ticaretle meşgul oldu. 1936-1939 yıllarında Berlin Üniversitesi'nin

Doğu Dilleri Bölümü'nde okudu. Tanınmış şarkiyatçılardan Richard Hartmann, Walter Björkman, Annemarie von Gabain gibi isimlerin derslerine katıldı. Gotthard Jaeschke ve Sebastian Beck'in Doğu dilleri derslerine devam etti. Berlin'de yaşayan Türkistanlılar ve İdil-Ural bölgesinden gelmiş bazı Tatarlar'la yakın ilişkiler kurarak çeşitli Türk boyları ve onların lehçeleri, kültürleri, folklorları hakkında bilgi edindi. Özellikle Tatar aydını M. Ayaz İshaki'nin o yıllarda Berlin'de bulunan kızı Saadet Çağatay'dan Tatarca öğrendi.

Benzing 1939'da *Über die Verbformen im Türkmenischen* adlı teziyle doktor, 1942'de *Tschuwaschische Forschungen IV: Die Kasus* adlı çalışmasıyla doçent oldu. II. Dünya Savaşı yıllarında Türk asıllı eserlerin sünnetli oldukları için yahudi zannedilerek öldürülmesini G. von Mende ile önledi. Bu yıllarda çeşitli işlerde çalışmak zorunda kaldı. 1939-1942 yıllarında Berlin'de Dışişleri Bakanlığı'nda görev aldı. 1948-1955 arasında Tübingen Üniversitesi'nde öğretim görevlisi, 1950-1955 yıllarında Paris'te mütercim-redaktör, 1955-1958'de Bonn'da ve İstanbul Alman Konsolosluğu'nda müşavir, 1958-1963 yıllarında İstanbul'da konsolos olarak çalıştı. Bu yıllarda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde modern Türk yazı dilleri okuttu. Mainz Üniversitesi'nde Türk dili ve lehçeleri dersleri verdiği için 1959'da kadrosuz profesör oldu. Mainz Üniversitesi'nin Şarkiyat Bölümü'nde Helmut Scheel emekli olunca boşalan profesörlük kadrosuna tayin edildi (4 Aralık 1963). 1953 yılından beri üyesi bulunduğu Mainz İlimler Akademisi'ne 1966'da asıl üye seçildi. 31 Mart 1981'de üniversitedeki görevinden emekliye ayrıldı ve 1982 yılı sonunda memleketi Schwarzwald'da Erdmannswiller'a yerleşti. Eşinin hastalığından dolayı Göttingen Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapan kızlarının yakınında bulunmak için Mart 1998'de Göttingen bölgesindeki Bovenden'e taşındı. Burada 16 Mart 2001'de beyin kanamasından öldü.

Daha lise çağında iken Türkoloji ve Altayistik ile ilgilenmeye başlayan Benzing, meşhur Türkolog W. Bang Kaup ile mektuplaştığı gibi Paris'te ve İstanbul'da meslektaşlarıyla devamlı görüşmüş, her iki şehirdeki kütüphanelerden faydalanmıştır. Özellikle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde H. Ritter, O. Pritsak, Z. Velidi Togan, J. Eckmann, A. Tietze, R. R. Arat, A. Caferoğlu gibi meslektaşlarıyla hayatının en verimli dönemini yaşamıştır. Benzing önceleri Çuvaşça üzerindeki

Johannes
Benzing

çalışmalarıyla tanınmıştır. Öteki filolojilerle karşılaştırıldığında yeni bir bilim alanı sayılan Türkoloji araştırmaları için hazırladığı *Einführung in das Studium der altaischen Philologie und der Turkologie* adlı eser büyük bir boşluğu doldurmuş ve el kitabı olarak yıllarca kullanılmıştır. Yazdığı Lamutça, Tunguzca ve Kalmukça gramerler de her zaman başvuru eserlerdendir. Ayrıca Zemahşerî'nin *Muqaddimetü'l-edeb*'inin -şimdi ölü bir İran dili olan- Hârizmce tercümeli nüshasının Arapça-Farsça-Hârizmce transkripsiyonlu metniyle bu metnin Latince ve Almanca tercümelerini I. cilt (1968), Hârizmce kelimelerin indeksini de Almanca karşılıklarıyla II. cilt olarak (1983) yayımlamıştır. Moğolca ile Tunguzca'yı ve bu Altay dillerinin lehçelerini çok iyi bilen Benzing eski ve modern Türk dillerine vâkıf, hatta pek çok modern Türk dilini konuşabilen bir Türkolog'dur. Bu derin ve geniş bilgisinin ışığı altında Altay dilleri üzerinde yapılan araştırmalardan çıkardığı sonuç bu dillerin Türk dilleriyle akraba olmadığı, daha ihtiyatlı bir ifadeyle şimdilik bunların akrabalıklarını ispatlayacak ciddi bir delil elde edilemediği şeklindedir. Belli başlı Avrupa ve Asya dillerini de bilen Benzing araştırdığı konuları dil, tarih ve folklor gibi yönlerden ayrıntılarına kadar inceleyen titiz bir ilim adamı, her türlü iddia ve gösterişten uzak, doğal, yardım sever bir kişiydi. 1988'de Türk Dil Kurumu onur üyeliğine seçilmiştir.

Eserleri: *Turkestan. Die Bücherei des Ostraumes* (Sonderveröffentlichung) (Berlin 1943); *Kleine Einführung in die tschuwaschische Sprache* (Berlin 1943); *Einführung in das Studium der altaischen Philologie und der Turkologie* (Wiesbaden 1953; trc. Sabit S. Paylı, "Altay Filolojisi ve Türkoloji Etütlerine Kılavuz", *TDAY Belleten* 1957 [Ankara 1958], s. 131-177); "Altay Filolojisi ve Türkoloji Etütlerine Kılavuz II: Modern Türk Dilleri Türkiye Türkçesi" (*TDAY Belleten* 1958 [Ankara 1958], s. 215-278); *Lamutische Grammatik.*

Mit Bibliographie, Sprachproben und Glossar (Wiesbaden 1955); *Die tungusische Sprachen, Versuch einer vergleichenden Grammatik* (Wiesbaden 1956); *Das chwaresmische Sprachmaterial einer Handschrift der "Muqaddimat al-adab" von Zamaxsarî I: Text* (Wiesbaden 1968); *Islamische Rechtsgutachten als volkskundliche Quelle* (Wiesbaden 1977); *Chwaresmischer Wortindex* (Mit einer Einleitung von H. Humbach. Herausgegeben von Z. Taraf, Wiesbaden 1983); *Kalmükische Grammatik zum Nachschlagen* (Wiesbaden 1985); *Kritische Beiträge zur Altaistik und Turkologie, Festschrift für Johannes Benzing* (ed. L. Johanson – C. Schönig, Wiesbaden 1988 [çoğu Almanca, birkaç Fransızca ve biri İngilizce, 1938-1978 yıllarında basılan makaleler]); *Bolgarisch-tschuwaschische Studien* (Hrsg. von Claus Schönig [Turcologica 12], Wiesbaden 1993).

Makaleleri: "Das türkestanische Volk im Kampf um seine Selbständigkeit. I. Von der russischen Eroberung bis zum Sturz des Zarentums" (*WI*, XIX [1937], s. 94-137); "Tschuwaschische Forschungen I: Das Possessivsuffix der dritten Person" (*ZDMG*, XCIV [1940], s. 251-267); "II: Tschuwaschisch alttürkisch" (*WI*, XCIV [1940], s. 391-398); "III: Das Nomen futuri" (*WI*, XCV [1941], s. 46-58); "IV: Die Kasus" (*WI*, XCVI [1942], s. 421-470 [doçentlik tezi]); "V: Die Ordinalzahlen und ein iranisches Suffix zu ihrer Bildung" (*WI*, CIV [1954], s. 386-390); "Biler Şehrinin Fethi (Çuvaş halk destanı)" (*Türk Dili-Belleten*, III/8-9 [Ankara 1946-1947], s. 126-136); "Classification of the Turkic Language" (*Ph. TF*, I [1959], s. 1-5); "Das Kumükische" (*Ph. TF*, I [1959], s. 391-406; T trc. İlhan Çeneli, "Kumuk Türkçesi", *TDED*, XXVI [1993], s. 165-188); "Das Baschkirische" (*Ph. TF*, I [1959], s. 421-434); "Das Hunnische, Donaubolgarische und Wolgabulgarische" (*Ph. TF*, I [1959], s. 685-695); "Das Tschuwaschische" (*Ph. TF*, I [1959], s. 695-751); "Die usbekische Literatur und neu-ugurische Literatur" (*Ph. TF*, II [1964], s. 700-720); "Die türkmenische Literatur" (*Ph. TF*, II [1964], s. 721-741); "Die tschuwaschische Literatur" (*Ph. TF*, II [1964], s. 841-861); "Das Tschuwaschische" (*Handbuch der Orientalistik*, V/1 [Leiden-Köln 1963], s. 61-71); "Chwaresmische Wörter und Sätze aus einer choresmtürkischen Handschrift der Muqaddimat al-Adab" (*ZDMG*, CXXXV/1 [1985], s. 92-103, Nuri Yüce ile birlikte).

BİBLİYOGRAFYA :

Kritische Beiträge zur Altaistik und Turkologie: Festschrift für Johannes Benzing (ed. L. Johanson – C. Schönig), Wiesbaden 1988; Hasan Eren, *Türklük Bilimi Sözlüğü I: Yabancı Türkologlar*, Ankara 1998, s. 112-114; “Haberleşme Üyelerimiz: 11 J. Benzing”, *TDI*, sy. 108 (1960), s. 636-637; Nevzat Gözaydın, “Türkolojinin Bir Dağı Daha Göçtü”, *a.e.*, sy. 593 (2001), s. 569-577; L. Johanson, “Johannes Benzing (1913-2001)”, *Turkic Languages*, V/2, Wiesbaden 2001, s. 165-168 (maddenin yazımında J. Benzing’in madde yazarına şahsen verdiği bilgilerden de yararlanılmıştır).

NURİ YÜCE

BERCHER, Léon

(1889-1955)

Fransız şarkiyatçısı.

7 Temmuz 1889’da Belfort’ta doğdu. Bu şehrin yer aldığı Alsas bölgesi Fransa’nın 1871’de Prusya ile yaptığı savaşta yenilmesi sonucunda yeni kurulan Alman İmparatorluğu’na ilhak edilince Fransız vatandaşı kalmayı tercih eden 100.000 civarındaki Alsaslı’nın büyük bir kısmı Fransız hâkimiyetinde bulunan Cezayir’e yerleşmişti. Bercher’in Le Mans’ta askerî doktor olarak görev yapan babasının tayini dolayısıyla ailesi de aynı yıl Cezayir’in Kosantîne şehrine göç etmişti. Bercher, Cezayir Lisesi’nden 1906’da mezun oldu ve Tıp Fakültesi’ne hazırlık amacıyla Cezayir Bilimler Fakültesi’ne girdi. Bu esnada Cezayir’de ilk Arap dili kürsüsünün (1836) kurucusu olan Louis Jacques Bresnier’in o dönemde artık klasik hale gelmiş ders kitaplarını elde edince kendini tamamiyle klasik Arapça ve lehçelerinin öğrenimine verdi. 1909’da Arap dili diploması aldı. Aynı yıl, Fransız ordusunun daha çok Fas, Cezayir ve Tunus’un yerel halklarından teşkil ettiği süvari güçlerinin birinci alayında stajyer tercüman olarak göreve başladı. Fas ve Batı Cezayir’de çeşitli şehirlerde kaldığı sırada yerli dili ve lehçeleri daha yakından tanıma imkânı buldu. 1912’de üçüncü sınıf, 1914’te ikinci sınıf mütercim subay rütbesine yükseldi ve I. Dünya Savaşı’ndan önce birkaç ay Tunus’un güneydoğusundaki Meden’in’de görev aldı. 1916’da Yarbay Brémond kumandasında Hicaz’a gönderilen Mission Militaire Française’de yer aldı. Bu küçük birliğin hedefi 1916 yılında İngilizler’in desteğiyle isyan eden Mekke emîri Şerif Hüseyin’e yardım ederek bölgede Fransız nüfuzunun etkinliğini arttırmaktı. 1919’da birkaç ay Fas şehrinde görevlendirildi, kısa bir süre sonra eski âmirleri tarafından Tunus’a çağrıldı ve görevini burada sürdürdü.

Resmî görevleri sırasında da ilmi çalışmalarını sürdüren Bercher 1920’de, dönemin en önemli Fransız şarkiyatçılarından William Marçais tarafından yönetilen Arap Dili ve Edebiyatı Yüksek Okulu’ndan mezun oldu ve Aix-en-Provence Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ne kaydını yaptırdı. Askerlikten 1921’de ayrılınca Tunus hükümetinin genel sekreteri G. Puaux’un talebi üzerine genel sekreterliğin Tercüme ve Tercümanlık Servisi müdürlüğü görevini üstlendi. Tercüme çalışmalarının yanı sıra Arap Dili ve Edebiyatı Yüksek Okulu’nda ve çeşitli kurumlarda çeviri dersleri verdi. Hukuk öğrenimini tamamlayıp 1926’da *Les délits et les peines de droit commun prévus par le Coran* başlıklı teziyle İslâm hukuku dalında doktor unvanını aldı. Aynı yıl Arap Dili ve Edebiyatı Yüksek Okulu İslâm Hukuku Kürsüsü başkanlığına getirildi. 1938’de Tunuslu Hüseyinî hânedanı tarafından “İftihar nişanı”nın ikinci derecesiyle ödüllendirildi. 1947’de ısrarlı talepler üzerine kabul ettiği ve 1950’ye kadar sürdürdüğü Tunus Adalet Bakanlığı müşavirliği görevinde iken gerçekleştirilen Tunus hukuk reformu sürecinde danışmanlık yaptı. 1950’de Tunus’ta kurulan Yüksek Araştırmalar Enstitüsü’nde Arap araştırmaları müdürlüğüne tayin edildi. Bu dönemde enstitünün çıkarmaya başladığı *Revue tunisienne de droit* adlı dergide öğrencilere ve yargıçlara hitap eden çeşitli hukuk çalışmalarının edisyonunu gerçekleştirdi ve tercümelerini neşretti. Bir süre mücadele ettiği hastalık sonucu 23 Ocak 1955’te öldü.

Dindar bir Katolik olan Bercher’in 1868’de Cezayir başpiskoposunun kurduğu “Beyaz Babalar” (Pères Blancs) adlı misyoner topluluğuna yakınlığı biliniyordu. Mütevazî ve çalışkan bir kişiliğe sahipti. Araştırmaları, Arap modernleşmesinin genel anlamda bir Fransız siyasal ve kültürel çerçeve içinde gelişmesini arzuladığını göstermektedir. Bu amaca hizmet etmek için hayatı boyunca tercüme faaliyetini bir vazife şuuruyla yerine getirdiği gibi çevresindeki insanlara da sürekli çeviri ve edisyonların önemini telkin etmiştir.

Eserleri. Telif: 1. *Les délits et les peines de droit commun prévus par le Coran, leur réglementation dans les rites malékites, chaféite et hanéite* (Tunis 1926). Mâlikî, Şâfiî ve Hanefî mezheplerine göre “ukûbât” meselelerini incelediği doktora tezidir. 2. *Lexique arabe-française* (Tunis 1938; Alger 1942 [1944], 1953). Bir asır içinde büyük değişim ve dönüşümler geçirmiş olan Arapça basın dili üzerinde

Léon Bercher’in İbn Ebû Zeyd el-Kayravnî’ye ait *er-Risâle*’nin neşir ve tercümesinin kapağı

Bercher’in Tunus hükümeti genel sekreterliği adına gerçekleştirdiği titiz bir inceleme sonunda yazdığı bu modern sözlük onun bu alana önemli katkılarının biridir.

Tercüme: Bercher, ilmi mesaisini telif eserlerden ziyade Arapça’dan yaptığı tercümelere ayırmış olup bu çevirilerinden bazıları şunlardır: 1. *le Kitâb al-Waraqât, traité de méthodologie juridique musulmane* (Tunis 1930; *Les fondements du fiqh: Kitab al Waraqât fi uşûl al Fiqh*, Paris 1995). İmâmü’l-Haremeyn el-Cüveynî’nin fıkıh usulüne dair *el-Varaqât* adlı eserinin tercümesidir. Önce bir dergide yayımlanmış olup (*Revue tunisienne*, Nouvelle Series, 1930, sy. 1-2, s. 93-105; sy. 3-4, s. 185-214) daha sonra kitap halinde basılmıştır. Bercher, eserin girişinde usûl-i fıkıh hakkında kısa bir açıklama yaptıktan sonra bu teorik disiplinin daha çok örfün belirlediği vâkıyı meşrulaştırmak için kullanıldığını ifade eder. Bu sebeple son dönem Osmanlı gayri müslim devlet adamlarından Sava Paşa’nın (ö. 1904) usulden hareketle İslâm hukukunun güncellemeye açık bulunduğunu iddia ettiği çalışmasının (*Étude sur la théorie du droit musulman*, I-II, Paris 1892) oldukça çarpıcı, fakat nâfile olduğunu belirterek İslâm hukuku hakkındaki kanaatini ortaya koyar. 2. *La risâla ou épître sur les éléments du dogme*